

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Наукові праці МАУП, 2010, вип. 2(25), с. 44–46

Запропоновано пріоритетні заходи щодо вдосконалення інвестиційного потенціалу України в контексті інноваційного розвитку держави. Вони базуються на дослідженні складових, окремих показників та ризиків, що впливають на розвиток інвестиційного потенціалу та можуть використовуватися для оцінювання різних адміністративно-економічних одиниць.

У сучасний період соціально-економічного розвитку держави однією з пріоритетних проблем є зміцнення інвестиційно-інноваційного потенціалу України [1–6]. Актуальність вивчення даної проблеми зумовлена насамперед її комплексним характером і багатогранністю, а також гостротою фінансово-економічної кризи в Україні.

На інвестиційний потенціал, як інтегральний показник та ключову компоненту національної стратегії економічного зростання, впливають за даними багатьох авторів [7–10] такі групи чинників: політичні, соціальні, економічні, екологічні, кримінальні, фінансові, трудові, інфраструктурні, інституціональні, які в умовах рухливого інвестиційного середовища постійно змінюються [11–13].

Інвестиційний потенціал включає такі складові: ресурсно-сировинну, трудову, виробничу, інноваційну, інституціональну інфраструктуру, природно-географічну, фінансову, споживчу [4; 5; 9].

На формування та розвиток інвестиційного потенціалу України впливають різноманітні види ризиків (економічні, фінансові, політичні, соціальні, екологічні, кримінальні, законодавчі, виробничі), наявні та потенційні інвестиційні ресурси та потоки, інвестиційна активність та привабливість щодо діяльності українських та зарубіжних інвесторів, характер інвестиційних відносин, об'єктивна оцінка вихідних даних по кожному об'єкту інвестування в межах загального рівня розвитку та інвестиційної конкурентоспроможності різних адміністративно-економічних одиниць (підприємств, галузей економіки та

соціальної сфери, регіонів, держави, міждержавних відносин).

При аналізі складових інвестиційного потенціалу в сучасній економічній літературі при розрахунках інтегральних індексів використовуються найбільш значущі показники, зокрема, криміногенні, екологічні та інші ризики (10 %), людські ресурси (10 %), розвиток інвестиційної інфраструктури регіону (15 %), демографічна характеристика (15 %), загальноекономічного розвитку регіону (вагомість від 15 % до 35 %), розвиток ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону (25 %), фінансовий сектор (25 %), мале підприємництво (25 %), ринкова інфраструктура (25 %) [3; 4; 7].

З точки зору залучення вітчизняних та зарубіжних інвесторів певне значення для зміцнення інвестиційного потенціалу має інвестиційний клімат, який характеризується співвідношенням інвестиційного потенціалу та інвестиційного ризику. Тому деякі автори пропонують інтегральну шкалу на зразок “потенціал — ризик”, за допомогою якої можна здійснити розподіл адміністративно-економічних регіонів на 12 основних груп [8]. Згідно з методикою, запропонованою авторським колективом СОПС Міністерства економіки Російської Федерації та Російської Академії Наук [9], використовуючи показники інвестиційної привабливості та інвестиційної активності можна здійснювати рейтингове розташування регіонів.

Слід зазначити, що розрахунок рейтингових оцінок регіонів для використовуваних груп критеріїв може здійснюватися за формулою [14; 15]:

$$R = \Sigma P_i / n, \quad (1)$$

де R — узагальнена рейтингова оцінка в межах груп критеріїв; P_i — рейтингова оцінка за окремим критерієм; n — кількість критеріїв у межах групи.

На основі розробленої структурної ієрархії споріднених категорій інвестиційної проблематики (за принципом зростання ступеня охоплення інвестиційних відносин) запропоновані найбільш вагомі показники-індикатори, які можна використовувати для оцінки об'єктів інвестування України [10]. Так, Г. О. Харламовою розроблено 118 показників-індикаторів — для адміністративно-економічних регіонів, 67 — для внутрішньоекономічної діяльності, 38 — для галузей промисловості, тобто загалом запропоновано 223 показники-індикатори.

Використання найбільш інформативних груп показників-індикаторів для оцінки інвестиційного потенціалу об'єктів різних адміністративно-економічних одиниць дасть змогу вітчизняним та зарубіжним інвесторам здійснити системне і комплексне його оцінювання, визначити в комплексі конкурентні переваги як країни загалом, так і конкретного інвестиційного проекту. Крім того, ці показники-індикатори можуть використовуватися для вирішення різноманітних завдань інноваційної економіки та соціальної сфери України на засадах інвестиційного менеджменту [7; 16]. Одним із пріоритетних напрямів формування та розвитку інвестиційного потенціалу є здійснення моніторингу українського інвестиційного середовища.

Для подальшого розвитку інвестиційного потенціалу України в контексті інноваційного розвитку держави необхідна реалізація таких пріоритетних заходів:

- підвищення інвестиційної привабливості науково-технічного та технологічного комплексу, впровадження механізмів зменшення економічних ризиків і відшкодування втрат від залучення інвестицій до сфери інноваційного розвитку країни шляхом диверсифікації джерел фінансування інноваційної діяльності;
- формування позабюджетних джерел підтримки інноваційної діяльності, законодавчого врегулювання питань спільного інвестування;
- підвищення рівня інвестиційної активності за рахунок акумуляції внутрішніх резервів країни, цільових, державних та приватних інвестицій, репатріації виве-

зених за межі держави фінансових ресурсів;

- зміцнення банківської системи, підвищення ролі банків в інвестуванні через трансформацію в інвестиційний потенціал структурно-інноваційної перебудови концентрованих вільних коштів підприємств та вкладів населення;
- стимулювання залучення приватних інвестицій та поєднання їх у межах розробки та реалізації інвестиційних проектів з державними капіталовкладеннями;
- удосконалення нормативно-правової бази інвестиційної діяльності і забезпечення на цій основі надійного інституційного захисту прав інвесторів;
- стимулювання нарощування обсягів заощаджень громадян та збільшення їх інвестиційної складової;
- відновлення інвестиційної діяльності держави, забезпечення ефективного використання бюджетних асигнувань у виробничій сфері;
- запровадження системи дієвих економічних стимулів пріоритетного залучення інвестицій в інноваційну сферу виробництва, здійснення пільгового рефінансування комерційних банків, які інвестують кошти у науково-технічну та технологічну сферу;
- підвищення інвестиційної привабливості монопромислових міст та територій, удосконалення режиму діяльності спеціальних (вільних) економічних зон та територій пріоритетного розвитку, депресивних територій;
- стимулювання збільшення обсягів припливу прямих іноземних інвестицій;
- підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняного агропромислового сектору на внутрішньому та зовнішніх ринках на базі нарощування обсягів інвестицій та інноваційного їх спрямування;
- формування сприятливого інвестиційного клімату для детінізації суспільства, залучення тіньових капіталів до офіційного сектору національної економіки;
- мобілізація внутрішніх заощаджень підприємств та населення для здійснення інвестицій;
- створення дієвих економічних і фінансових стимулів для спрямування зовнішніх та внутрішніх інвестицій у реальний сектор економіки;

- розробка методики та здійснення комплексного моніторингу інвестиційного клімату України.

Аналізуючи інвестиційний потенціал у процесі ринкових перетворень, слід відзначити, що надто висока ціна капіталу в Україні перебуває у протиріччі з об'єктивно необхідною інноваційною спрямованістю економічного розвитку окремих сфер економічної діяльності.

Лише інвестування в інноваційну діяльність у процесі реформування економіки дасть змогу вийти на суттєві інвестиції в людину, розвиток сфери її життязабезпечення: освіту, охорону здоров'я, науку, культуру, житлове будівництво та інші галузі соціальної інфраструктури населених пунктів регіонів. Саме від інвестування цих галузей залежить рівень життя та добробут українських громадян.

Література

1. Теоретичні та прикладні засади інвестиційно-інноваційного розвитку економіки на ринку праці в Україні: Моногр. / Заг. ред. В. Г. Федоренко. — К.: ІПК ДСЗУ, 2007. — 317 с.
2. Гнібіденко І. Ф. Теоретико-методологічні основи трансформації інновацій у людський капітал на ринку праці України // Регіональні проблеми людського та соціального розвитку: Тези доп. і повідом. міжнар. наук.-практ. конф. (Донецьк, 4–5 листопада 2008 р.): В 2 т. — Т. 2 / НАН України. Ін-т економіки промисловості; Редкол.: О. І. Амоша (відпов. ред.) та ін. — Донецьк, 2008. — С. 199–202.
3. Економічне есе. Загальний рейтинг інвестиційної привабливості областей України. — Вип.3. — К.: Ін-т реформ, 2000. — 69 с.
4. Інститут реформ // www.ipr.net.ua
5. Климова Н. И. Инвестиционный потенциал региона / РАН. — Екатеринбург, 1999. — 276 с.
6. Новікова О. Ф., Покотиленко Р. В. Економічна безпека: концептуальне визначення та механізм забезпечення: Моногр. — Донецьк: ІЕП НАН України, 2006. — 408 с.
7. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент. — К.: МП ИТЕМ ЛТД., 1995. — 447 с.
8. Агентства "Эксперт-РА и АК&М" // www.akm.ru
9. Рязанов Л. А., Ройзман И. И., Шахназаров А. Г. и др. Комплексная оценка инвестиционной привлекательности российских регионов: проблемы, методика, результаты // Федератив. отношения и региональная соц.-экон. политика. — 2001. — № 8. — С. 6–27.
10. Харламова Г. О. Индикаторы инвестиционной привабливості України // Актуальні проблеми економіки, 2009. — № 3 (93). — С. 45–56.
11. Карковська В. Я. Залучення заощаджень в інвестиційний процес економіки України // Актуальні пробл. екон., 2009. — № 3 (93). — С. 156–162.
12. Доходи та заощадження в перехідній економіці України / Заг. ред. С. Панчишина та М. Савлука. — Л.: ЛНУ, 2003. — 406 с.
13. Ватаманюк О. З. Заощадження в економіці України: макроекономічний аналіз: Моногр. — Л.: Вид. центр Львів. ун-ту, 2007. — 536 с.
14. Рейтинг розвитку регіонів України / Експертно-аналітичний центр "Соціум". — К., 2005. — 21 с.
15. Рейтинг інвестиційної конкурентоспроможності регіонів України (січень-червень 2005 р.) // Експертно-аналітичний центр "Соціум". — К., 2005.
16. Черняк Ю. И. Системный анализ в управлении экономикой. — М.: Экономика, 1975. — 191 с.

Інвестиційний потенціал розглядається як інтегральний показник та ключова компонента національної стратегії економічного зростання. Використання найбільш інформативних показників-індикаторів для його оцінки є підґрунтям для вирішення завдань інноваційного розвитку економіки та соціальної сфери України на засадах інвестиційного менеджменту.

Инвестиционный потенциал рассматривается как интегральный показатель и ведущая компонента национальной стратегии экономического роста. Использование наиболее информативных показателей-индикаторов для его оценки является основой решения задач инновационного развития экономики и социальной сферы Украины на принципах инвестиционного менеджмента.

Investment potential is regarded as integral indicator and main part of the component of national strategy of economic growth. Using of the most informative proof-indicators for its estimation is the base for solving tasks of innovative economical development and Ukraine's social sphere on the principles of investment management.

Надійшла 27 березня 2010 р.